

PROCEEDINGS

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา (SYMPOSIUM) ครั้งที่ 12
The 12th Graduate Research Conference

PROCEEDINGS การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา (SYMPOSIUM) ครั้งที่ 12

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
GRADUATE SCHOOL, UBON RATCHATHANI RAJABHAT UNIVERSITY
TEL.045 358087 Fax.045 3581201 www.pru.ac.th/ubn

วันเสาร์ที่ 28 มีนาคม 2563
ณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
GRADUATE SCHOOL, UBON RATCHATHANI RAJABHAT UNIVERSITY

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองวิทยาทักษะบทความ (Peer Reviewers)

รองศาสตราจารย์ ดร. มาลี ไชยเสนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครวุฒิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.นลินี ทองประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ เอกะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยกนิษฐ์ โชติวนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีมมาลา ชำคมเขตต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัญญรินทร์ สมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ธร สิงห์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พักพล มุ่งลือ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิรญา ครองยุติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล โพธิ์กลิ่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ บุษย์ชญาณนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพรรณิ อะโอภิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คมสันต์ ดาโรจน์	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวภัทร ศรีจงแสง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. กุลวดี ละม้ายจีน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. ปิญาภรณ์ พงศ์ศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร. วิทยา วรพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร. ศรัณย์ สุดใจ	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. เขาวรรักษ์ ทองพุ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. สุรศักดิ์ นิยมพานิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
อาจารย์ ดร. สันติ หวังชื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

การขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตี้แบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไมซ์ซิตี้ของอาเซียน
The Integrated Approach Driving Khon Kaen To Be The MICE CITY of ASEAN
สุรัชธานี ทองมี¹ ศุภวรรณ ตีระรัตน์² พิทักษ์ ศิริวงศ์³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาการจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ เมืองทองธานี
เลขที่ 80 ถนนปิ่นเกล้า ต.บ้านใหม่ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
E-mail: roman_tig@yahoo.com

บทคัดย่อ

อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE) มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศและการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคผ่านนักเดินทางคุณภาพที่เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมและงานแสดงสินค้า โดยรัฐบาลปัจจุบันได้บรรจุอุตสาหกรรมไมซ์อยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในหัวข้อยุทธศาสตร์การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) โดยเห็นถึงความสำคัญในการเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ และได้สร้างความพร้อมของเมืองในการเป็นเมืองเจ้าภาพพร้อมรองรับการจัดงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ ที่เรียกว่าเมืองไมซ์ซิตี้ (MICE City) ในปัจจุบันจังหวัดขอนแก่นเป็นหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลให้เป็นเมืองไมซ์ซิตี้ จากจำนวน 5 เมืองไมซ์ อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต เมืองพัทยา และจังหวัดขอนแก่น จากยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตี้ที่จัดทำโดยสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ได้ให้ระดับจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับไมซ์ซิตี้ภูมิภาค และมุ่งเป้าประสงค์ให้ยกระดับเป็นระดับนานาชาติ คือ 1 ใน 10 เมืองการประชุมของอาเซียน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยผู้วิจัยดำเนินการศึกษาแบบเจาะจงรวมจำนวนทั้งสิ้น 37 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษาในจังหวัดขอนแก่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ ระยะเวลารวบรวมข้อมูลเดือนธันวาคม 2562 ถึง มกราคม 2563 โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวจำนวน 11 คน และสัมภาษณ์แบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 26 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น และ 2) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไมซ์ซิตี้ของอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ในการขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตี้แบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไมซ์ซิตี้ของอาเซียนนั้น มีหัวข้อและประเด็นหลักที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในความหมายและเป้าหมายของคำว่า “ไมซ์” ทั้งภาคประชาชน ท้องถิ่นและภาครัฐให้เข้าใจตรงกัน 2) ปัญหาที่พบด้านนโยบายการทำงานเรื่องไมซ์ในการขับเคลื่อนแบบบูรณาการ ด้านการสนับสนุนงบประมาณ และด้านการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากร สถานที่ที่ได้มาตรฐาน โดยการแนวทางปฏิบัติที่ดีอันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนเป็นไมซ์ซิตี้ระดับอาเซียนของจังหวัดขอนแก่นสัมฤทธิ์ผลนั้นเกิดจากความเชื่อและแรงศรัทธา และการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการตามนโยบายของภาครัฐ

คำสำคัญ : ไมซ์ ขอนแก่นไมซ์ซิตี้ การขับเคลื่อนแบบบูรณาการ

Abstract

The importance of MICE is to drive income to Thai economy and to the region through the spending of MICE travelers from attending Meetings, conference & exhibition. Government includes MICE industry in 20 Years National's strategic plan in section of national competitiveness enhancement and place MICE Industry as Business Tourism industry. And prepare the readiness of city to be the host city call "MICE City" and Khon Kaen was appointed to be the latest MICE city in the regional level, with the aim to grow as top 10 for the Convention City in International level or ASEAN. The research method is qualitative research using the

Grounded Theory methodology by purposeful sampling in the total of 37 people. The Interview consisted of 11 one on one interviews and 26 people focus group of stakeholders in the management level of government, private sector and academic. The period of data collection was December 2019 to January 2020. The objectives were to study 1) Definition, background and pattern of working integration from all stakes related to MICE industry in Khon Kaen 2) Understanding of challenges and best practices to move forward Khon Kaen to be MICE City of ASEAN. The results stated that to driving Khon Kaen to be the MICE City of ASEAN integrated approach of 1) To build perception, awareness, understanding and goal of MICE from local people and government 2) Main problems were sustainable MICE's policy, budgeting support and knowledge based and standard of professional's development. The best practices according to the results were people's belief and truly trust as well as the integrated collaboration in the city. All of these will bring the most successful driving Khon Kaen MICE City to be one of the ASEAN's MICE City in the future.

Key Word : MICE, Khon Kaen MICE City, Integration

บทนำ

อุตสาหกรรมไมซ์ซึ่งประกอบด้วยอุตสาหกรรมการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมวิชาการและงานแสดงสินค้าถือเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เข้ามามีบทบาทในการสร้างรายได้สู่ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศและเมือง ด้วยเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ รัฐบาลไทยให้ความสำคัญจัดอุตสาหกรรมไมซ์อยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ 2561-2580) ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่สามารถสร้างแรงดึงดูดและจูงใจให้นักเดินทางเข้ามาประเทศ ภาครัฐมีเป้าหมายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประชุมและนิทรรศการของโลก จากการได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ใจกลางภูมิภาคอาเซียน และโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายดิจิทัลสื่อสาร และการคมนาคมการเดินทางสะดวก ทำให้นักเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มาร่วมกิจกรรมไมซ์สามารถเดินทางไปจากเมืองการประชุมหลักสู่เมืองอื่นๆ ในช่วงก่อนหรือหลังการประชุมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ตามเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงได้

จากบทบาทที่สำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งผลต่อการค้า การลงทุน การใช้จ่าย การว่างจ้างงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในปี 2562 อุตสาหกรรมไมซ์สร้างรายได้ในมูลค่า 295,748.97 ล้านบาท และส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจ 550,160.95 ล้านบาทจากนักเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจทั้งชาวไทยและต่างชาติจำนวน 30.88 ล้านคน ทั้งยังสร้างงาน 818,175 ตำแหน่งงาน (คน) ก่อให้เกิดรายได้ด้านภาษีรัฐ 39,113.84 ล้านบาท สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยและต้องการขยายเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค ไม่ให้กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพ เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจไปสู่เมืองที่มีศักยภาพ และสอดรับนโยบายภาครัฐในการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค จึงได้แต่งตั้งเมืองหลักในแต่ละภูมิภาคจำนวน 5 เมืองเพื่อให้เป็นเมืองแห่งไมซ์ หรือ ไมซ์ซิตี้ สนับสนุนการขยายธุรกิจไมซ์และสนับสนุนให้เป็นเมืองศูนย์กลางไมซ์ของภูมิภาค อันได้แก่ เมืองเชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร พัทยา ภูเก็ต และขอนแก่น และมีเป้าหมายให้เป็นเมืองการประชุมติดอันดับโลก และเป็นเมืองผู้นำแห่งไมซ์ของภูมิภาคเอเชีย

จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเมืองไมซ์ซิตี้เมืองล่าสุดในปี พ.ศ. 2556 ด้วยจังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองศูนย์กลาง การค้า การลงทุน มีนิคมอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน นอกจากนี้ยังมีทำเลที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ศูนย์กลางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นประตูเชื่อมโยงสู่ประเทศกลุ่มแม่น้ำโขง มีการเดินทางคมนาคมเชื่อมโยงได้สะดวกทั้งทางรถ ทางราง และทางเครื่องบิน ในอนาคตขอนแก่นจะมีโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์แบบ (เข็มชาติ สมใจวงศ์, 2012) ด้วยการเชื่อมต่อของรถไฟเร็วสูงไทย-จีน โดยจังหวัดขอนแก่นเป็นเส้นทางเชื่อมโยงจากจังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดขอนแก่นไปสิ้นสุดที่หนองคาย รถไฟรางเบาในตัวเมืองเขตเทศบาล และการขยายตัวของสนามบินสู่การสร้างอาคารสนามบินและขยายการให้บริการเพื่อรองรับปริมาณนักเดินทางที่เข้าสู่จังหวัดขอนแก่นที่เพิ่มมากขึ้นคาดการณ์ว่าจะมีนักเดินทางสูงถึง 5 ล้านคนต่อปี การก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2564 สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ทีเส็บ (2660) กล่าวสรุปผลการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นและได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนไม่ซ์ โดยมีวิสัยทัศน์คือ “ขอนแก่นจะเป็นเมืองจุดหมายการประชุมไม่ซ์จากการจัดอันดับ 10 เมืองในอาเซียน” และมีกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนคือ 1) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ไปสู่การเป็นศูนย์กลางไม่ซ์ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 2)ยกระดับการบริการสร้างโอกาสในกิจกรรมไม่ซ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3)พัฒนา ยกระดับ บุคลากรที่มีส่วนสนับสนุนอุตสาหกรรมไม่ซ์ในพื้นที่ 4) ยกระดับและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมไม่ซ์

จากปัจจัยความพร้อมด้านการเติบโตของเมืองซึ่งเอื้อต่อการจัดงานไม่ซ์เป็นอย่างยิ่ง และจากการประเมินเมืองขอนแก่นโดยทีเส็บ ที่จัดอันดับให้ขอนแก่นเป็นเมืองแห่งไม่ซ์ที่มีศักยภาพในระดับภูมิภาค ซึ่งศักยภาพความพร้อมของเมืองที่มีนั้นสามารถขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองแห่งไม่ซ์ในระดับนานาชาติได้ ซึ่งในปัจจุบันขอนแก่นยังไม่ได้ถูกจัดอันดับให้อยู่ในรายชื่อเมืองแห่งการประชุมนานาชาติที่จัดอันดับโดยสมาคมจัดการประชุมโลกหรือ The International Congress and Convention Association (ICCA) เหมือนเมืองแห่งไม่ซ์ทั้ง 4 เมืองคือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ พัทยา ภูเก็ต (ICCA, 2018) ทำให้ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะศึกษาถึงการให้ความหมายของไม่ซ์ ตามทัศนคติ แนวคิด ความเชื่อของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนเมืองขอนแก่นและแนวทางการบูรณาการการทำงานของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไม่ซ์จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไม่ซ์ที่ดีของอาเซียน

บททวนวรรณกรรม

อุตสาหกรรมไม่ซ์ และเมืองแห่งไม่ซ์

Thailand Convention & Exhibition Bureau (2016) กล่าวว่า อุตสาหกรรมไม่ซ์ (MICE) เป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งมีคำย่อมาจาก M คือ Meetings หรือการประชุมองค์กร, I คือ Incentives หรือ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลที่จัดโดยองค์กรหรือบริษัท, C คือ Conference หรือการประชุมวิชาการจัดโดยสมาคม องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร, และ E คือ Exhibitions หรือการจัดงานแสดงสินค้า

นักเดินทางธุรกิจกลุ่มไม่ซ์ หรือ นักเดินทางท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ เป็นนักเดินทางคุณภาพที่เดินทางเพื่อต่อยอดทางธุรกิจ และเพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยใช้การเดินทางไปในหลาย ๆ พื้นที่เพื่อประชุม ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการทำธุรกิจ การใช้จ่ายของนักเดินทางธุรกิจกลุ่มไม่ซ์มากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป 3-4 เท่า รัฐบาลในทุกประเทศตระหนักถึงความสำคัญของนักเดินทางธุรกิจกลุ่มไม่ซ์จึงมีการสนับสนุน ส่งเสริม ผลักดันให้นักเดินทางกลุ่มนี้เดินทางเข้ามาสู่พื้นที่เป้าหมายเพื่อมาจัด เข้าร่วม ดำเนินการกิจกรรมไม่ซ์ ในการจัดกิจกรรมไม่ซ์หนึ่งงานนักเดินทางกลุ่มนี้ยังสามารถต่อยอดเดินทางท่องเที่ยวก่อนการจัดงาน หรือหลังการจัดงาน หรือที่เรียกกันว่า Pre-Post Tour ส่วนใหญ่การพิจารณาจัด Pre-Post Tour มักจะทำให้การอยู่อาศัยของนักเดินทางกลุ่มนี้ยาวนานขึ้น และผู้จัดงานจะมองหาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่เสริมสร้างประสบการณ์ความทรงจำที่ดีให้กับกลุ่มนี้ การเข้าพื้นที่ซึ่งสามารถเพิ่มรายได้จากการใช้จ่ายใช้สอย ชื่อของที่ระลึก การสั่งซื้อสินค้าที่สามารถนำไปผลิต ต่อยอดธุรกิจทำให้เกิดการกระจายรายได้และสร้างงานในพื้นที่ รัฐบาลจึงมุ่งเน้นการเสริมเพิ่มศักยภาพทั้งเมืองหลัก หรือเมืองที่มีศักยภาพอื่น ๆ ให้สามารถเป็นเมืองแห่งไม่ซ์หรือรับกิจกรรมไม่ซ์ เพื่อขับเคลื่อนสู่การเป็นเมืองเจ้าภาพการจัดงาน และรองรับงานการประชุมและงานแสดงสินค้าทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติได้ต่อไป

ยุทธศาสตร์เมืองขอนแก่นสู่การเป็นเมืองระดับนานาชาติ

ผู้ว่าราชการจังหวัด นายสมศักดิ์ จังตระกุล ได้กล่าวว่า ปัจจุบันขอนแก่นเป็นเมืองเศรษฐกิจหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เศรษฐกิจเติบโตด้วย GDP 5-6% ในมูลค่า 1.9 แสนล้านบาท จากด้านอุตสาหกรรมประมาณ 1.2 แสนล้านบาท ด้านการพาณิชย์ประมาณ 30,000 กว่าล้านบาท และด้านการเกษตรประมาณ 22,000 ล้านบาท และมีสถานกงสุลใหญ่ต่างประเทศตั้งอยู่ในเมือง ได้แก่ สเปน, ลาว ฝรั่งเศส จีน ฝรั่งเศส เปรู เป็นต้น นอกจากนี้ขอนแก่นได้รับแต่งตั้งให้เป็นเมืองแห่งไม่ซ์ยังเป็นเมือง Smart Cityของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการค้ากลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง ทั้งยังเป็นที่ตั้งของธนาคารแห่งประเทศไทย ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ศูนย์กระจายสินค้า แสดงให้เห็นถึงการเป็นเมืองที่มีศักยภาพในการเติบโตเป็นอันดับต้น ๆ ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) (2660) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดเพื่อการเป็นเมืองไม่ซ์ที่ดี ซึ่งการเป็นเมืองไม่ซ์ที่ดีนั้นต้องมีการวางแผนครอบคลุมตั้งแต่การหาตัวตนของตนเอง มุ่งหาความแตกต่าง

ด้านเอกลักษณ์ วัฒนธรรมที่เข้ามาผสมกับกิจกรรมไมซ์และประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์ชื่อเสียงของจังหวัดให้เป็นที่รู้จัก การยกระดับ การบริการและพัฒนาสินค้าท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพื่อดึงดูดให้เกิดการจัดประชุมสัมมนาภายในพื้นที่ การเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน แรงงาน และพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมไมซ์ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ที่สนับสนุนอุตสาหกรรมไมซ์ ทั้งโรงแรมที่พัก สถานที่จัดการประชุม รวมถึงระบบขนส่งภายในจังหวัดให้ได้มาตรฐาน โดยกลยุทธ์ในการพัฒนาไมซ์ซิตี้ของจังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็น 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ไปสู่การเป็น ศูนย์กลางไมซ์ของ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Promote) 2. ยกระดับการบริการ สร้างโอกาสในกิจกรรมไมซ์ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ (Win & Develop) 3. พัฒนา ยกระดับ บุคลากรที่มีส่วนสนับสนุนอุตสาหกรรมไมซ์ในพื้นที่ (Develop) และ 4. ยกระดับและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการจัดกิจกรรมไมซ์ (Develop)

จากยุทธศาสตร์เมืองดังกล่าว สามารถบอกได้ถึงทิศทาง การขับเคลื่อนที่มาจากองค์กรที่ดำเนินการจากส่วนกลาง เพื่อให้ บรรลุวิสัยทัศน์ที่ได้ตั้งไว้คือ “ขอนแก่นจะเป็นเมืองจุดหมายการประชุมไมซ์จากการจัดอันดับ 10 เมืองในอาเซียน” อย่างไรก็ตาม การที่จะบรรลุเป้าหมายและทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ยังคงต้องการความร่วมมือจากหน่วยงานและคนในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่นเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพและยั่งยืน

ความสำคัญของการเป็นศูนย์รวมของอาเซียน

จากการรวมตัวของประชาคมอาเซียน 10 ประเทศในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดการเกิดความร่วมมือร่วมกันใน หลายโครงการด้านการตลาดและฐานการผลิต การค้า การลงทุน ในอุตสาหกรรมบริการเช่นการท่องเที่ยว กลุ่มฝีมือแรงงาน สามารถเคลื่อนย้ายการทำงานได้อย่างเสรีและมีการเปิดโอกาสในการแข่งขันเสรีด้านนี้ กอปรกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของการ ท่องเที่ยวในแต่ละประเทศจากผลของ พฤติกรรมลูกค้าที่เปลี่ยนแปลง การเดินทางที่ง่ายขึ้น เทคโนโลยีที่ทันสมัยเปลี่ยนโลกการ เดินทาง (สุวัตร สิทธิหล่อ, 2015) การตั้งเป้าหมายในการขับเคลื่อนไมซ์ซิตี้ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดขอนแก่นจึงสามารถ เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ และทำให้จังหวัดขอนแก่นเป็น 1 ใน 10 เมืองทางเลือกในการจัดประชุมไมซ์ เพื่อ นำนักเดินทางธุรกิจกลุ่มไมซ์เข้าพื้นที่สร้างแรงกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และต่อยอดองค์ความรู้ให้กระจายไปในภูมิภาค ตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Theory)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับเบื้องต้น (Primary Stakeholder) เป็น บุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงาน การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานจะนำมาซึ่ง ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ เช่น พนักงาน ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ ลูกค้า ผู้แทนจำหน่าย เป็นต้น 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับรอง (Secondary Stakeholder) ซึ่งเป็นบุคคลหรือกลุ่มที่ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แต่ได้รับผลทั้งทางบวก และทางลบจากการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงาน อาทิเช่น รัฐบาล ประชาชน ชุมชน สื่อมวลชน กลุ่มกิจกรรม กลุ่ม สนับสนุน กลุ่มสาธารณชนทั่วไป เป็นต้น (Lawrence and Weber, 2008) ยังหมายรวมถึงบุคคลหรือกลุ่ม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การได้รับผลกระทบหรือในการสร้างผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ขององค์กรหรือหน่วยงาน (Freeman, 2001; Huang, Zang, Chen, Shi, and Cai 2014)

การขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตี้แบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไมซ์ซิตี้ของอาเซียนนั้น จะมีผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียใน หลากหลายกลุ่มภายในจังหวัด ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา การดำเนินการขับเคลื่อนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มต้องม ีความเข้าใจในความหมายของอุตสาหกรรมไมซ์ ตามมุมมองของตนเองซึ่งสะท้อนออกมาจากสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และบริบทเชิงพื้นที่ การเข้าใจในความรู้ขั้นพื้นฐาน การให้ความหมายเรื่องไมซ์ รวมทั้งสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียมองและกล่าวออกมา จะทำให้ทราบถึงแนวคิด ความคิด ทักษะคติ ในเชิงของข้อดีของการทำงานร่วมกัน หรือเชิงปัญหา อุปสรรคของการเป็นเมืองไมซ์ โดยจากการทราบแนวคิด ความหมายเบื้องต้น จะทำให้เห็นความต้องการ แรงขับเคลื่อนที่จะทำไป ต่อยอดการจัดกิจกรรมไมซ์เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปในทิศทางเดียวกันให้เหมาะสมกับพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ถือว่าเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมแรงกันทำงานอย่างเต็มใจ เต็มประสิทธิภาพ โดยไม่มีการบังคับ เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของ ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง และยังเปิดโอกาสได้แสดงความคิดเห็น แนวคิด ทักษะคติ ที่จะส่งผลให้

การร่วมแรงร่วมใจของประชาชนในถิ่นที่อยู่ นั้น เกิดการกินดีอยู่ดี ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัยหลายท่านสรุปตรงกันในเรื่องของปัจจัยที่ทำให้เกิดการร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม เช่น ชั้นทางสังคม วรรณะ ศาสนา และแหล่งกำเนิด อาชีพ รายได้ และทรัพย์สิน ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ รวมทั้งพื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นยังหมายรวมถึงปัจจัยด้านความเชื่อ ความศรัทธาของบุคคลต่อสิ่งศักดิ์ที่เคารพนับถือในท้องถิ่น ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ในบริบทของท้องถิ่น ความเกรงใจความเคารพที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ มีตำแหน่งหน้าที่การงาน มีเกียรติ มีหน้ามีตาในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการใช้อำนาจบังคับจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชนหรือท้องถิ่น (สมพร พวงประทุม; 2543: 26, นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์; 2527: 183, แสงดาว น้ำฟ้า; 2551: 16)

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามมาตรา 76 กำหนดว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ทุกระดับ ให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่ ดังจะเห็นได้ว่ารัฐได้ให้อำนาจประชาชนทุกคนในการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจสอดคล้องกับการดำเนินและวิถีชีวิตในพื้นที่ ทั้งนี้การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ต้องหมายรวมถึงลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล (เมตต์ เมตต์การุณจิต: 2553) เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนประสบความสำเร็จ และสามารถนำไปต่อยอดการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตอบโจทย์ด้านชีวิตความเป็นอยู่อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดระหว่างบุคคลต่อบุคคล ต่อชุมชนหรือต่อสังคม ซึ่งเป็นการสื่อสารเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลากหลายกิจกรรม ซึ่งทั้งกิจกรรมที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ โดยมุ่งเน้นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตั้งแต่การ มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่เสริมสร้างความเข้มแข็ง ความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ตั้งแต่กระบวนการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม (สมบัติ งามบุรี, 2562: 183)

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ของจังหวัดขอนแก่นจึงเป็นสิ่งที่จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน หน่วยงานราชการ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มุ่งเน้นการหาแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนแบบบูรณาการของจังหวัดขอนแก่นเพื่อนำไปสู่การเป็น 1 ใน 10 เมืองแห่งการจัดประชุมของอาเซียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไมซ์ที่ดีของอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตี้แบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไมซ์ซิตี้ของอาเซียน” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) โดยใช้วิธีการแบบสังเกต (Observation) เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เพื่อใช้สังเกตการผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 11 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น หัวหน้าสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่น ประธานหอการค้าจังหวัดขอนแก่น รองประธานหอการค้าจังหวัดขอนแก่น ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่น ประธานสภา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น นายกสภาคธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการศูนย์ความเป็นเลิศอุตสาหกรรมไมซ์และอีเว้นท์เชิงธุรกิจมหาวิทยาลัยขอนแก่น อาจารย์ประจำภาควิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้การบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) เพื่อบันทึกข้อมูลทั่วไปประกอบการวิเคราะห์ ใช้กล้องถ่ายภาพเพื่อเก็บภาพประกอบการสัมภาษณ์และใช้เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ และถอดข้อมูลเสียงที่ได้ให้อยู่ในรูปของข้อความและสร้างแนวคำถามแบบโครงสร้างปลายเปิด (Structured Interview) ซึ่งแบ่งเป็น

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับความหมายของคำว่าไมซ์และไมซ์ซิตี ทำให้ผู้ให้ข้อมูลถึงให้ความหมายเช่นนั้น

ตอนที่ 3 แนวทางปฏิบัติที่ดี ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนเมืองไมซ์ตามเกณฑ์การเป็นเมืองไมซ์ซิตี

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในเชิงความสัมพันธ์แบบบูรณาการเพื่อขับเคลื่อนเมืองไมซ์เป็นไมซ์ซิตีของอาเซียน

ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focused Group Guideline) โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งสิ้น 26 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ 10 คน และ ภาคเอกชน 16 คน เพื่อหาข้อสรุปและความชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในเชิงความสัมพันธ์บูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน เพื่อศึกษาถึงความหมายและที่มาของความหมาย แนวคิด ทักษะ มุมมอง และเพื่อศึกษาสภาพปัญหา รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่ดีตามแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิโดยค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร หนังสือวิชาการ สิ่งตีพิมพ์ และจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ตัวผู้วิจัยเองนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนี้ เนื่องจากเป็นผู้วิจัยดำเนินการตัดสินใจเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เป็นผู้บันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากผู้ให้ข้อมูลหลักนั้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological Triangulation) ในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยแบ่งเป็น 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูล แหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล 2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) คือการตรวจสอบว่าหากผู้ศึกษาวิจัยแตกต่างกันจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไรรวม โดยผู้วิจัยที่แตกต่างกันในการเก็บข้อมูลการวิจัยทั้งหมดแทนการใช้ผู้วิจัยคนเดียว 3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) คือการตรวจสอบว่าผู้วิจัยสามารถใช้แนวคิด ทฤษฎีต่างไปจากเดิม หรือมีการตีความข้อมูลแตกต่างจากแนวคิดทฤษฎีต่างจากเดิมมากน้อยเพียงใด

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างทฤษฎีฐานราก พิทักซ์ ศิริวงศ์ (2547) กล่าวว่า เป็นวิธีวิทยาแบบหนึ่งของกรวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแนวความคิดหลักว่า การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และทำความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ จำเป็นที่ต้องเข้าใจในกระบวนการที่บุคคลได้สร้างความหมายในสิ่งต่าง ๆ ตามโลกทัศน์ของตนเอง โดยการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยอาศัยหลักการตีความ (Interpret) ความหมายของไมซ์ สภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติที่ดี รูปแบบในการบูรณาการในมุมมองของผู้ให้ข้อมูล โดยอาศัยความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) ต่อการที่จะคิดและศึกษาข้อมูลในลักษณะที่จะนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ และทฤษฎี โดยพยายามลดทอนข้อมูลให้เหลือเพียงมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จนเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีและเป็นสมมุติฐานชั่วคราว จากนั้นจัดกลุ่มของมโนทัศน์ นำไปสู่การสรุปเป็นทฤษฎีฐานราก

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาถึง “การขับเคลื่อนขอนแก่นไมซ์ซิตีแบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไมซ์ซิตีของอาเซียน” นั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบของเนื้อหาในการศึกษา ดังต่อไปนี้

เนื้อหาตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ การให้ความหมายของคำว่าไมซ์ แนวทางการบูรณาการ การปฏิบัติที่ดีในการเป็นเมืองไมซ์ การดำเนินการร่วมกันเพื่อสนับสนุนงานหรือกิจกรรมไมซ์จากองค์กรหรือหน่วยงานในจังหวัดขอนแก่นตามเกณฑ์การเป็นเมืองไมซ์ของสสพ.ปัญหา/อุปสรรค ในการขับเคลื่อนเมืองไมซ์ของจังหวัดขอนแก่น

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

การศึกษาในงานวิจัยนี้ กำหนดขอบเขตของการศึกษาคือ จังหวัดขอนแก่น

3. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาในงานวิจัยนี้ มีผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา รวมจำนวน 37 คน โดยแบ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 11 คน และการสนทนากลุ่ม (Focused Group) จำนวน 26 คน

4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2563

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การให้ความหมาย ที่มาของความหมาย และแนวทางการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา

1.1 การให้ความหมายของคำว่าไมซ์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิจัยภาคสนาม ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group) การให้ความหมายตามความมุมมองและทัศนคติของผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ภาคเอกชน ภาครัฐและ ภาคการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ไม่สามารถอธิบายความหมายของคำว่าไมซ์ได้ถูกต้องตามความหมายหรือคำแปลของไมซ์อย่างเป็นทางการ แต่เหมารวมว่าไมซ์คือ เรื่องของการประชุม เป็นการรวมตัวของคนจำนวนมาก ที่มีคุณภาพ โดยคนเหล่านี้นำรายได้กระจายสู่เมือง ชุมชนและท้องถิ่น งานที่จัด สถานที่ที่จัด และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีภาพลักษณ์ของการมีมาตรฐานและคุณภาพ จับต้องได้ยาก ไมซ์คือคนต่างถิ่นที่เจ้าบ้านควรให้การต้อนรับที่ดี ไมซ์สามารถนำไปบูรณาการสู่ทุกอุตสาหกรรม และทุกรูปแบบของวิถีชีวิต ส่วนใหญ่สามารถอธิบายด้วยยกตัวอย่างเป็นงาน หรือ โครงการ ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นระดับผู้บริหาร หรือ หัวหน้าหน่วยงาน มีทั้งภาครัฐ นักวิชาการ และ ภาคเอกชนมีคำแนะนำให้สร้างการรับรู้เรื่องไมซ์ให้ครอบคลุมทั้งภาคประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น เพราะไมซ์เป็นเรื่องเข้าใจยากมากกว่าเรื่องท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมอื่น

กลุ่มภาครัฐ ในมุมมองของคำว่าไมซ์ ได้มีการให้ความหมายของคำว่าไมซ์ตามบริบทของพื้นที่ลุ่มลึก “ไมซ์คือ การต้อนรับญาติมิตร เพื่อให้เค้ากลับมาที่จังหวัดขอนแก่นซ้ำ ๆ ” “ไมซ์คือสิ่งที่แทรกซึมอยู่ทั่วทุกอุตสาหกรรม จังหวัดต้องมีการต้อนรับอย่างดี ทั้งในเรื่องของการจัดประชุม การจัดงาน การจัดอีเวนต์ การเดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ หรือแม้แต่การจัดกิจกรรม ต้องรับเพื่อรับรองคนกลุ่มนี้” “ไมซ์ คือการประชุมที่สามารถรวมกลุ่มคนจำนวนมากมาในเมือง มาแล้วเกิดการจับจ่ายใช้สอย สร้างเศรษฐกิจเมือง และขอนแก่นคือเจ้าบ้านที่ดี เหมือนญาติมาเยี่ยมบ้าน ต้องทำให้เขากลับมาอีก”

กลุ่มภาคการศึกษา ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าไมซ์ได้ตรงตามบริบททางวิชาการ ซึ่งเน้นคำว่า การประชุมองค์กร การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมวิชาการนานาชาติของมหาวิทยาลัย และงานแสดงสินค้าระดับ trading หรือระดับนานาชาติ แต่ยังไม่กล่าวถึงเทศกาล หรืองานอีเวนต์ที่ทางจังหวัดได้จัดอยู่เป็นประจำ “ไมซ์ คือ การจัดประชุมและงานแสดงสินค้าที่สร้างเศรษฐกิจให้กับเมืองเป็นการท่องเที่ยวแบบหนึ่ง”

กลุ่มภาคเอกชน ในมุมมองของคำว่าไมซ์ ได้ให้ความหมายของคำว่าไมซ์ไว้ว่า “คือการรวมกลุ่มคนและเข้ามาในพื้นที่เพื่อจัดกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกัน” “การประชุมของหน่วยงานองค์กรขนาดใหญ่และการจัดงานแสดงสินค้าขายของในพื้นที่” “การประชุมที่จับต้องยาก เป็นอีกขั้นของการประชุม สัมมนา และการจัดงานแสดงสินค้าขนาดใหญ่” “ไมซ์ คือ เกี่ยวกับท่องเที่ยวไหม ไมซ์คือเป็นเมืองการประชุม สัมมนา รวมงานอีเวนต์ที่มีขนาดใหญ่ ถึงจะเรียกว่างานไมซ์” “ไมซ์คือ การท่องเที่ยวเกี่ยวกับท่องเที่ยว เป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพ”

โดยสามารถสรุปความหมายของคำว่าไมซ์ ได้ตรงกันคือ การประชุมของบริษัท เช่นแอมเวย์ บริษัทประกันชีวิต การจัดประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัย การจัดงานแสดงสินค้า เช่น งานเทศกาลใหม่นานาชาติ งานมอเตอร์เอ็กซ์โปขอนแก่น งานอีอีอีเอสอีเอสเอส การจัดงานอีเวนต์ประจำท้องถิ่น เช่นงานตรุษจีนประจำจังหวัด งานเค๊าท์ดาวน์ปีใหม่ งานสงกรานต์ การจัดงานการศึกษาขนาดใหญ่ อาทิ งานขอนแก่นมาราธอน การจัดประชุมหรืองานแสดงสินค้าของหน่วยงานที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น เช่นงานหอการค้าแพร่ งานประชุมสภาอุตสาหกรรมภูมิภาค เป็นต้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ในมุมมองความหมายที่แตกต่างกันนั้น ในส่วนของภาครัฐจะมุ่งเน้นการต้อนรับขับสู้ในฐานะเจ้าบ้านเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการต้อนรับตั้งแต่ลงเครื่องบิน กิจกรรมการต้อนรับด้วยวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น เช่น การเซ็ง การแต่งกาย มุ่งเน้นการอำนวยความสะดวกการเข้าถึงสถานที่จัดงานไม่ว่าจะเป็นในตัวเมืองหรือชุมชน หากแต่มุมมองของเอกชนจะมุ่งเน้นการทำธุรกิจของคนที่เข้ามา เน้นปริมาณคนจากต่างถิ่นที่เข้าถึงจังหวัดเพราะจะนำมาซึ่งการจับจ่ายใช้สอยของคนกลุ่มไม่ซ้ำ ส่วนในภาคการศึกษาไม่มีการให้ความหมายที่แตกต่างออกไปจากกลุ่มอื่น ๆ

1.2 ที่มาของความหมาย

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของภาคเอกชนนั้น มีการให้ความหมายที่มาจากแก่นการขับเคลื่อนให้เกิดธุรกิจ หรือเกิดรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นเป็นหลัก เพราะในเชิงของภาคเอกชน การทำให้มีคนจำนวนมากเข้ามาในท้องถิ่นหมายถึงคนมาจับจ่ายใช้สอย มากิน มาอยู่ มานอน มาซื้อสินค้า ดังนั้นจะทำให้เกิดการซื้อขายสินค้าในทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ เกิดการรายได้ของทั้งภาคบริการและภาคสินค้าเชิงธุรกิจ ดังนั้นการเข้ามาของคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักธุรกิจหรือในเชิงของไมซ์นั้น ยังคงหนีไม่พ้นเรื่องของการท่องเที่ยวเป็นหลัก และการเข้ามาเพื่อธุรกิจการประชุมยังคงนำมาซึ่งการซื้อขายสินค้าในเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาลงทุนต่อยอดหากเห็นลู่ทางการดำเนินงานธุรกิจ ที่มาของความหมายในภาคเอกชนจึงเน้นการเข้ามาเพื่อซื้อขายสินค้า

ส่วนในเชิงการสัมภาษณ์ภาครัฐนั้น ภาครัฐมองเห็นในเชิงของนโยบายการบริหารพื้นที่ โดยมีการกระจายรายได้สู่ชุมชน ยกกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ โดยยังคงเน้นในเรื่องของ “วิถี” ที่แทรกซึมอยู่ในทุกองศาของการใช้ชีวิตของคนเป็นหลัก โดยการเน้นอัตลักษณ์ วัฒนธรรมท้องถิ่น อีเวนต์ที่เกิดขึ้นจากความเชื่อ ความศรัทธา การที่คนจากต่างถิ่นเข้ามาทำธุรกิจ โดยยังมีการท่องเที่ยวลงชุมชนเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและทำให้เกิดประสบการณ์ โดยภาครัฐบริหารงานจังหวัดโดยยังต้องคงการมีมิตรไมตรีจิต การต้อนรับขับสู้ในญาติมิตรที่ดั่งาม การประชาสัมพันธ์ที่เน้นการรับรู้ภาคประชาชน การขับเคลื่อนโดยอาศัยงบประมาณและโครงการที่มีอยู่ในการของงบประมาณประจำปีของภาครัฐ ดังนั้นแหล่งที่มาของความหมายยังคงมุ่งเน้นการต้อนรับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในจังหวัดเป็นหลัก

1.3 แนวทางการบูรณาการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดขอนแก่น

แนวทางการบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษาได้ให้แนวทางการบูรณาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับ นโยบาย การทำงานร่วมกัน โดยมีการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมาย แหล่งที่มาของงบประมาณ การถ่ายทอดให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้ถึงโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ และกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบของขอบเขตต้องมีการแบ่งหน้าที่ให้ชัดเจนตามขอบเขตหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่ม (Focused Group) แบ่งแยกแนวทางการบูรณาการได้ดังนี้

1.3.1 การบูรณาการเชิงนโยบาย โดยการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการขับเคลื่อนมาจากนโยบายหลักของภาครัฐในท้องถิ่นและความต้องการของเอกชนร่วมกัน ถ่ายทอดจากหน่วยงานในจังหวัด/เมือง เอกชนในจังหวัด ในวงประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) และคณะกรรมการไมซ์ประจำจังหวัด

1.3.2 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อประโยชน์ของเมืองไมซ์ซีดี ระยะสั้น (1 ปี) ระยะกลาง (3 ปี) ระยะยาว (5-10 ปี) โดยมุ่งเน้นเป้าหมายเดียวกันของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องซึ่งเน้นการขับเคลื่อนในส่วนของอุตสาหกรรมเป้าหมายอันเดียวกัน โดยผลการวิจัยบ่งบอกว่ากำหนดเป้าหมายของจังหวัดขอนแก่น ต้องการเป็นเมืองไมซ์ซีดีระดับภูมิภาคที่เข้มแข็ง โดยเป็นเมืองไมซ์ศูนย์กลางของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) อย่างแท้จริง

1.3.3 การกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ในพื้นที่ โดยนำร่องโครงการกิจกรรมร่วมกันแบบบูรณาการทุกหน่วยงาน โดยจากการสัมภาษณ์และประชุมร่วมได้สรุปตรงกันเป็นการจัดโครงการร่วมกัน โดยงานแรกคือ งานประชุมนานาชาติใหม่มัดหมี่ เดือนสิงหาคม 2563 ทั้งนี้ได้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในกิจกรรมย่อยภายใต้โครงการดำเนินการ แบ่งงานให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามพันธกิจ หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องที่มีสมาชิก เข้าร่วมรับผิดชอบ และรายงานผลต่อที่ประชุมคณะกรรมการไมซ์ในครั้งต่อไป ซึ่งกำหนดในเดือนกุมภาพันธ์ 2563

1.3.4 การกำหนดด้านงบประมาณ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focused Group) นั้นในส่วนของงบประมาณเป็นส่วนที่สำคัญที่ทุกภาคส่วนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะงบประมาณที่มาจากส่วนกลาง และส่วนผู้ที่

รับผิดชอบโดยหน้าที่ (Function Base) โดยที่คนคิดมุมมองของภาครัฐนั้น ยังให้ความสำคัญด้านการใช้งบประมาณอย่างเคร่งครัดตามที่ได้จัดสรรจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยเน้นการประสบความสำเร็จของงานจากงบประมาณที่ได้เบิกจ่ายไปให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการจัดงาน ส่วนในภาคเอกชนมีความต้องการทราบถึงแหล่งงบประมาณที่ทางหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ได้รับรวมทั้งมีความวิตกกังวลการใช้จ่ายงบประมาณให้เหมาะสมกับสิ่งที่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกัน โดยทางภาคเอกชนในกรณีที่ต้องจ่ายเงินจากส่วนที่เกี่ยวข้องก็สามารถที่จะระดมทุน หรือขอรับการสนับสนุนในรูปแบบของสปอนเซอร์ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการแจกแจงงบประมาณของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบว่ามาจากที่ใดในโครงการที่จะทำร่วมกัน ซึ่งหมายความว่าต้องมีการบูรณาการงบประมาณทั้ง 2 ฝ่ายนั่นเอง

1.3.5 การบูรณาการเรื่องการถ่ายทอดและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมไมซ์ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ภาคประชาชน จากผลการศึกษาพบว่า ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความเห็นตรงกันว่า ในปัจจุบันการถ่ายทอด สื่อสาร และประชาสัมพันธ์ เรื่องความรู้ความเข้าใจในคำว่าไมซ์นั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ ยังมีความเข้าใจความหมายของ ไมซ์ ขอนแก่นไมซ์ซิตี้ แตกต่างกันไป และยังคงมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวไม่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ซึ่งในความเป็นจริงทุกคนทราบถึงการจัดประชุม การจัดสัมมนา การจัดงานแสดงสินค้า และเข้าร่วมงานกันอยู่แล้ว ดังนั้นการประชาสัมพันธ์แบบองค์รวม โดยการสื่อสารให้เป็นระบบ และพูดในเรื่องเดียวกัน (Single Message) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของ ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ การออกข่าว ทีวี วิทยุ หรือช่องทางสื่อสารอื่น ๆ ก็เป็นสิ่งที่จะต้องมีการกำหนดแผนประชาสัมพันธ์ร่วมกันทั้งจังหวัด

1.3.6 การร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรฐานด้านต่างๆของอุตสาหกรรมไมซ์ สำหรับจังหวัดขอนแก่น ในการเป็นไมซ์ซิตี้ ผลการศึกษาสรุปได้ว่ามีความต้องการกำหนดมาตรฐานของอุตสาหกรรมไมซ์ร่วมกัน เช่น มาตรฐานการจัดการประชุม มาตรฐานเรื่องการจัดงานอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Sustainability & Environmental Friendly) มาตรฐานสถานที่จัดงาน เป็นต้น

1.3.7 การบูรณาการจัดกิจกรรมร่วม ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับอุตสาหกรรมไมซ์ โดยภาคการศึกษาเป็นศูนย์กลาง ทั้งการเรียนการสอน การดำเนินการจัดกิจกรรมนักศึกษา การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ การเป็นศูนย์รวมเรื่องข้อมูลไมซ์หรือ Database MICE ประจำจังหวัด โดยต้องการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาทิ งบประมาณ วิทยากร การเรียนการสอน หลักสูตร เป็นต้น

2. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไมซ์ซิตี้ของอาเซียน

2.1 ปัญหาที่พบในการขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นไมซ์ซิตี้

จากผลการศึกษาพบว่าปัญหาแบ่งเป็นในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา โดยสามารถวิเคราะห์ออกมาได้เป็นประเด็นสำคัญดังนี้

หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดคิดว่าอุตสาหกรรมไมซ์มีประโยชน์ต่อจังหวัดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างมาก แต่จังหวัดมีภารกิจหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องปากท้องของประชาชน การกินดีอยู่ดี สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ความปลอดภัย เป็นหลัก จึงต้องมุ่งเน้นการดำเนินการในเรื่องของความมั่นคงและสังคมมาก่อน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดยังคงขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดงานไมซ์ ยังต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆภายในจังหวัด คำแนะนำ ที่ปรึกษา แนวทางการดำเนินงานให้ถูกต้อง เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดกิจกรรมไมซ์ให้ดีขึ้น จังหวัดขอนแก่นมีการจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนไมซ์ประจำจังหวัดที่เรียกกันว่า "MICE Committee" ที่ประกอบด้วยผู้นำในแต่ละหน่วยงานที่เป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนเชิงนโยบายของจังหวัดครอบคลุมภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ซึ่งในการประชุม MICE Committee ประจำจังหวัดส่วนใหญ่เป็นการหารือเรื่องการรายละเอียดการจัดกิจกรรม มากกว่าเรื่องการพัฒนาหรือขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ในระดับนโยบายและแผนงาน ซึ่งในการกำหนดแผนและนโยบายที่ชัดเจนรายปีจะทำให้เห็นเส้นทางการเดินทางขับเคลื่อนได้ชัดเจน แต่ยังไม่มีการกำหนดลงมาเป็นรูปธรรมที่ปฏิบัติได้จริง และการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ประจำจังหวัดขอนแก่นมีการมอบหมายให้สำนักงานจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งการดำเนินการเรื่องกิจกรรมแต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับนโยบายและจุดเน้นของผู้นำจังหวัดได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่รับผิดชอบในเรื่องเศรษฐกิจเป็นหลัก หากมีการเปลี่ยนแปลงโยกย้าย และมีผู้นำใหม่มาจะทำให้การขับเคลื่อนไมซ์ซิตี้ของจังหวัดขอนแก่นต้องมีการเริ่มใหม่

หน่วยงานภาคเอกชนในจังหวัดขอนแก่น จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการภาคเอกชนมีความตื่นตัวและอยากทำงานหรือเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยต้องการการรับรู้ การแจ้งข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในเชิงกิจกรรม โดยการลงแรงมากกว่า อีกทั้งปัญหาหลักคือผู้ประกอบการยังมีความรู้ ความสามารถในการทำงานตามมาตรฐานอุตสาหกรรม MICE ไม่เพียงพอ ยังมีความต้องการการพัฒนาทางด้านองค์ความรู้ การอบรม และสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นปัญหาสำคัญ ผู้ประกอบการยังไม่สามารถเชื่อมโยง เข้าถึงจังหวัดได้อย่างที่คาดหวัง ต้องการมีส่วนร่วมทั้งเรื่องนโยบาย การวางแผน การดำเนินโครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ในเบื้องต้นจังหวัดขอนแก่นนำโดยภาคเอกชนมีการรวมตัวกันในรูปแบบ Convention Visitor Bureau (CVB) แต่ยังคงขับเคลื่อนเพื่อมุ่งเน้นรายได้ให้กับสมาชิก ซึ่งการทำงานในลักษณะของ CVB ยังต้องการคำแนะนำในเรื่องโครงสร้างและรูปแบบการจัดการที่ลงตัว เหมาะสม และสามารถนำมาซึ่งประโยชน์ในทุกคนที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด การจัดงานประชุม นิทรรศการขนาดใหญ่ ที่ต้องการมาตรฐานที่ดีจะมีการว่าจ้างผู้จัดงาน ผู้ดำเนินกิจกรรม ผู้จัดสร้างคูหา นิทรรศการ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดงานจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งการใช้ผู้ว่าจ้างท้องถิ่นยังไม่ได้มาตรฐานและต้นทุนการว่าจ้างสูงกว่านำมาจากกรุงเทพฯ ปัญหาหลักที่พบในการศึกษาคือการรับรู้ถึงประโยชน์จากกิจกรรมไมซ์ ความสำเร็จ และมูลค่าที่สามารถตีในรูปแบบของรายได้หรือจำนวนเงินที่จับต้องได้

หน่วยงานภาคการศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จากผลการศึกษาพบว่าความเป็นสถาบันการศึกษาทำให้มีภาพความเป็นกลางไม่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นในเชิงของธุรกิจดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับในการทำงานกับทุกฝ่ายในจังหวัด โดยสถาบันการศึกษาสามารถสนับสนุนการเชื่อมโยงการทำงานกับจังหวัดได้ในระดับเชิงลึก เนื่องจากสถาบันฯมักจะให้บริการวิชาการแก่จังหวัดหรือภาคเอกชน เช่น เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำยุทธศาสตร์/แผนพัฒนาจังหวัด การเก็บตัวเลขสถิติ การวิเคราะห์แนวโน้มมองวิชาการ การจัดงานประชุมระดับชาติหรือนานาชาติเชิงวิชาการ การถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยสถาบันศึกษายินดีในการเข้าร่วมดำเนินงานทั้งในเชิงของข้อมูลการวิจัย การวิเคราะห์แผน การวางกลยุทธ์ แต่ปัญหาหลักยังต้องการการมีส่วนร่วมและเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนในเชิงความคิดเห็น คำชี้แนะ และงบประมาณ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าภาครัฐไม่มีการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนที่ยั่งยืน และขาดแนวทางในการบูรณาการอย่างมีส่วนร่วม ภาคเอกชนมีความรู้สึกว่ามีภาครัฐไม่มีการจัดสรรงบประมาณมาให้อุตสาหกรรมไมซ์ในเมือง ทั้งด้านบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด การจัดงาน ขาดศูนย์ประสานงาน และผู้ที่ดูแลไมซ์ในพื้นที่ และขาดข้อมูลเพื่อพัฒนาขับเคลื่อนไมซ์อย่างจริงจัง

“คนในเมืองยังไม่รับรู้เรื่องไมซ์ มีแต่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่รู้เรื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์” (เอกชน ภาครัฐ และ นักวิชาการ)

“หน่วยงานต่างๆของราชการต่างคนต่างจัดงาน ไม่บูรณาการให้ไปในทิศทางเดียวกัน ให้งานยิ่งใหญ่ น่าสนใจ หรือนำงบประมาณมาจัดรวมกัน” (ภาคเอกชน)

“ขาดการประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง” (ภาคเอกชน)

“ผู้ประกอบการอีเวนต์ระดับนานาชาติในเมืองขอนแก่นมีน้อย ขาดการพัฒนาบุคลากร” (ภาคเอกชน)

“อยากให้ อบจ. อบต. มีส่วนร่วมในไมซ์” (ภาคเอกชน)

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ซึ่งเป็นภาคเอกชนมีความหวังให้ภาครัฐในจังหวัดมีนโยบายขับเคลื่อนเรื่องไมซ์ที่ชัดเจน จัดสรรงบประมาณหรือกำหนดกลยุทธ์เพื่อการบูรณาการทุกภาคส่วน นำท้องถิ่น ชุมชน เทศบาลเข้ามามีส่วนร่วม ในขณะที่ภาครัฐก็มองเห็นข้อจำกัดเรื่องงบประมาณและพบว่าการดำเนินงานต่างๆต้องอาศัยงบประมาณที่ต้องสอดคล้องกับแผนการพัฒนาในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค รวมทั้งอยากได้งบประมาณมาทำเรื่องไมซ์โดยเฉพาะ ทั้งนี้ ทั้งภาครัฐและเอกชนเห็นตรงกันว่า การจะขับเคลื่อนไมซ์ต้องมีแกนนำ ผู้นำ ต้องมีศูนย์กลางที่สามารถกำกับดูแลให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังทั้งจากจังหวัด และจากสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ที่ควรมาตั้งสำนักงานในพื้นที่

2.2 แนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไมซ์ที่ดีของอาเซียน

จากการการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการสนทนากลุ่ม (Focused Group) ได้มีการพูดถึงแนวทางปฏิบัติที่ดีในการทำงานร่วมกัน อาทิเช่น งานหลวงพ่อกูด งานประชุม APEC โดยสามารถแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ 2 อย่างคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศูนย์รวมของความเชื่อและแรงศรัทธา และการทำงานร่วมกันแบบสังการตามนโยบายของภาครัฐสั่งการ

แนวทางปฏิบัติที่ดีโดยใช้ศูนย์รวมใจของความเชื่อและแรงศรัทธา ในกรณีนี้ผลการศึกษาพบว่าในจังหวัดขอนแก่น ยังคงให้ความสำคัญเกี่ยวกับ ความเชื่อท้องถิ่น แรงศรัทธาในตัวบุคคล โดยการที่ทุกภาคส่วนในจังหวัดเข้ามาร่วมแรงร่วมใจให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งทางด้านแรงงาน ด้านงบประมาณ ด้านการจัดสรรกิจกรรมดำเนินการ มีการเข้ามาร่วมกันด้วยความเต็มใจ โดยไม่มีความคิดเห็นขัดแย้งใหญ่ ทุกภาคส่วนดำเนินกิจกรรมตามกำลังความสามารถของตนเองด้วยความสมัครใจ

“นโยบายไม่ซ์จะเกิดได้จากผู้นำเมืองส่งต่อ รวมถึงการบูรณาการทุกภาคส่วน” (เอกชน)

“ภาคเอกชน สมาอุตสาหกรรม หอการค้ามีใจให้ไม่ซ์ เพราะไม่ซ์เป็นการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง” (ภาครัฐ)

“อยากให้มีสมาคมไม่ซ์ในเมือง เหมือนสมาคม TICA เพื่อให้เป็นศูนย์บัญชาการหลักในการขับเคลื่อนไม่ซ์”

(ภาคเอกชน)

“ไม่ซ์ต้องอยู่ในแผนจังหวัด อยากให้มีป้ายปฏิทินงานไม่ซ์ หรือ อีเวนท์ต่างๆของเมือง เพื่อสร้างการรับรู้ แขนงนำเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการผลักดันเพื่อให้การจัดกิจกรรมไม่ซ์เป็นศูนย์รวมของทุกคน” (ภาคเอกชน)

อีกแนวทางปฏิบัติที่ดีจากการศึกษากล่าวได้ว่า มีการทำงานร่วมกันขับเคลื่อนโดยการสั่งการตามนโยบายของภาครัฐ โดยภาครัฐจากส่วนกลางได้มีคำสั่งการให้ทุกหน่วยงานภายใต้สังกัดจัดโครงการหรือกิจกรรมด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกัน ทำให้ทุกหน่วยงาน กรม กอง ภายใต้สังกัดระดมทั้งงบประมาณ กิจกรรมดำเนินการ รายละเอียดการดำเนินการ และลงมือปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตามหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากต้องการเป็นเมืองไม่ซ์ซีทีระดับอาเซียน ต้องมีการตั้งเป้าหมายจากส่วนกลางให้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนไปได้อย่างเป็นรูปธรรม

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์แนวคิดที่ใช้ในการขับเคลื่อนขอนแก่นไม่ซ์ซีทีแบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไม่ซ์ซีทีของอาเซียนนั้น สรุปได้ว่าการขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จต้องมีความเข้าใจแนวคิดของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่สอดคล้องตรงกันในเรื่องความหมายของคำว่าไม่ซ์ ที่มาของความหมาย แนวทางการบูรณาการด้านนโยบายการทำงาน รวมทั้งงบประมาณของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไม่ซ์จังหวัดขอนแก่น และสภาพปัญหา ซึ่งจะได้นำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ดีในการขับเคลื่อนของจังหวัดขอนแก่นสู่การเป็นเมืองไม่ซ์ซีทีของอาเซียนได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปหัวข้อและประเด็นหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการบูรณาการขอนแก่นไม่ซ์ซีทีสู่เมืองในระดับอาเซียน

หัวข้อ	ประเด็น
ความเข้าใจไม่ซ์ และที่มาของความหมาย	<ul style="list-style-type: none"> ความหมายที่สอดคล้องกันเรื่อง การรวมตัวของคนจำนวนมาก นักเดินทางที่มีคุณภาพเข้าสู่พื้นที่ งานไม่ซ์ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในเมืองและพื้นที่ทางด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ นักเดินทางคุณภาพ การจัดงานคุณภาพ สถานที่จัดงานที่ได้คุณภาพ และการจัดประชุมที่มีคุณภาพ ที่มาของความหมาย มุ่งเน้นการขับเคลื่อนให้เกิดธุรกิจ หรือ เกิดรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นเป็นหลักการกระจายรายได้สู่ชุมชนยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่มุ่งเน้นการต้อนรับอภัยค้ายไมตรี อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในจังหวัดเป็นหลัก
ด้านนโยบายการทำงานเรื่องไม่ซ์ในการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> การบูรณาการเชิงนโยบาย โดยการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการขับเคลื่อนมาจากนโยบายหลักของภาครัฐในท้องถิ่นและความต้องการของเอกชนร่วมกัน

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย (Symposium) ระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

	<ul style="list-style-type: none"> ● การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมไม้ เพื่อประโยชน์ของเมืองไม้ที่ดี ระยะสั้น (1 ปี) ระยะกลาง (3 ปี) ระยะยาว (5-10 ปี) โดยมุ่งเน้นเป้าหมายเดียวกันของภาครัฐและเอกชน ● การกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไม้ในพื้นที่ โดยนำร่องโครงการกิจกรรมร่วมกันแบบรวมบูรณาการทุกหน่วยงาน
ด้านการสนับสนุนเชิงงบประมาณในการขับเคลื่อน	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการจัดสรรและบูรณาการงบประมาณของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ทราบว่ามาจากที่ใดแหล่งใด ในโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ซึ่งหมายความว่าต้องมีการบูรณาการงบประมาณอย่างชัดเจนและโปร่งใส
ด้านการสร้างองค์ความรู้ ตระหนักรู้ และพัฒนาบุคลากรสถานที่ที่ได้มาตรฐาน	<ul style="list-style-type: none"> ● การบูรณาการเรื่องการถ่ายทอดและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมไม้ ที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจลงสู่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วนในจังหวัดขอนแก่น ● กำหนดมาตรฐานด้านต่างๆของอุตสาหกรรมไม้ ทั้งด้านบุคลากรและสถานที่เพื่อรองรับการจัดกิจกรรมไม้ในทุกมิติ ● จัดกิจกรรมร่วม ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับอุตสาหกรรมไม้ โดยภาคการศึกษาเป็นศูนย์กลาง ทั้งการเรียนการสอน การดำเนินการจัดกิจกรรมนักศึกษา การอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไม้ การเป็นศูนย์รวมเรื่องข้อมูลเรื่องฐานข้อมูลไม้ประจำจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่าการขับเคลื่อนขอนแก่นไม้ที่ดีแบบบูรณาการเพื่อยกระดับขึ้นเป็นไม้ที่ดีของอาเซียนนั้น ต้องมีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในความหมายและเป้าหมายของคำว่า “ไม้” ทั้งภาคประชาชน ท้องถิ่นและภาครัฐ มีนโยบายการทำงานเรื่องไม้ในการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน มีการสนับสนุนงบประมาณ และสร้างองค์ความรู้และพัฒนาบุคลากร สถานที่ที่ได้มาตรฐาน อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนเป็นไม้ที่ดีระดับอาเซียนของจังหวัดขอนแก่นสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นคณะผู้วิจัยขอให้ออกเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชิงนโยบายการขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นกำหนดยุทธศาสตร์ให้อุตสาหกรรมไม้เข้าเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาระดับจังหวัดเพื่อให้มีเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน โดยเริ่มจัดทำโครงการนำร่องตามนโยบายที่สอดคล้องกับจังหวัดขอนแก่น ค้นหางานเด่นระดับจังหวัดและร่วมกันกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และร่วมกันทำงานแบบบูรณาการ

2. การบูรณาการแผนการ กิจกรรมดำเนินการ (Planning activity in focus) ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมทั้งปี และสามารถปรับเปลี่ยนวันจัดกิจกรรมที่มีห้วงเวลาที่แตกต่างกันให้สอดคล้องกัน เพื่อให้ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาแห่งการจัดงานไม้

3. การบูรณาการงบประมาณตามหน้าที่ความรับผิดชอบและตัวชี้วัดที่ตอบโจทย์ของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ตามที่เห็นสมควรจังหวัด ภาคเอกชน และภาควิชาการ ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายขับเคลื่อนไม้อย่างยั่งยืน และเป็นระบบ ให้ไม้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเมือง พร้อมการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพเชิงลึกเพื่อศึกษาการสร้างโมเดลขอนแก่นไม้ที่ดี มุ่งสู่อาเซียน โดยเจาะลึกกลยุทธ์สำคัญ

ในการขับเคลื่อน จากฐานการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จะมีบริบทด้านการยกระดับงาน การสร้างงาน หรือการจ้างงานเพื่อเกิดความต้องการจัดงานในขอนแก่น การตลาดเพื่อให้ประเทศไทย และนานาชาติได้รับทราบความพร้อมและศักยภาพของขอนแก่นในการเป็นเมืองเจ้าภาพจัดงานได้ การสร้างขีดความสามารถของเมือง ทั้งด้านบุคลากร และมาตรฐานสถานที่จัดงาน ซึ่งควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่างนี้เพิ่มเติม

4. การสร้างการรับรู้ในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องไมซ์ ขอนแก่นไมซ์ซิตี้ และกิจกรรมดำเนินการของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับไมซ์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยต่อยอดเป็นโมเดลการศึกษาที่สามารถวัดค่าเชิงปริมาณได้จริง โดยมุ่งเน้นการวัดผลการปฏิบัติการเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์แบบบูรณาการ

2. ควรมีการศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบในเมืองหรือจังหวัดไมซ์ซิตี้อื่น ๆ เพื่อยืนยันความหมายที่เหมือนหรือแตกต่างกันตามบริบทพื้นที่ ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งแนวทางปฏิบัติที่ดี เพื่อนำไปวิเคราะห์และพัฒนาเป็นไมซ์ซิตี้โมเดล (MICE City Model) ของประเทศไทยต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับความร่วมมือจากผู้ทำงานร่วมกับผู้วิจัย โดยผู้วิจัยมีความต้องการทราบถึงความเข้าใจและการลงมือทำของทุกภาคส่วนในจังหวัดขอนแก่นต่อการเป็นเมืองไมซ์ซิตี้ โดยคณะผู้วิจัยได้เห็นความตั้งใจอยากมากของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ความร่วมมือ การเปิดใจรับ เล็งเห็นประโยชน์ของอุตสาหกรรมไมซ์ และความต้องการใช้ไมซ์เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนจังหวัดอย่างแท้จริง คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษาที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างสูงในการให้ความร่วมมือกับการวิจัยในครั้งนี้ ผลจากการทำวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินการขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นเป็นไมซ์ซิตี้ได้อย่างสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- เข้มชาติ สมใจวงษ์. ศักยภาพของจังหวัดขอนแก่นและโอกาสทางธุรกิจ. *MBA-KKU Journal*. 5(2) (2012): 5-8.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสการพิมพ์. (2527): 25-26.
- พรทิพย์ อนุตรพงศ์ และลำพอง บุญยี่น. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ จังหวัดนครสวรรค์. *นครสวรรค์: ม.ป.พ. (2544): 6.*
- พิทักษ์ ศิริวงศ์. “ทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีในการพัฒนาประเทศ,” *บรรณสาร มศก.ท. 19. 1 (เมษายน – กันยายน 2547): 14.*
- ไพบุลย์ เจริญทรัพย์, การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน. (กรุงเทพฯ: นวคนก, 2534): 39.
- เมตต์ เมตต์การ์ณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์, (2553): 173.
- วัลยา โพนสุวรรณ. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ลุ่มน้ำบางปะกง-ปราจีนบุรี. ฉะเชิงเทรา: วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, (2549): 21-33.
- ศุภวรัช เชื้อเมืองพาน. การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาบ้านไร่กองขิงตำบลหนองควาย อำเภอดงจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารแก่นเกษตร*, 41(1) (2556): 679- 684.
- สมบัติ งามบุรี. ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. *วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-*

- เมษายน 2562), กรุงเทพมหานคร, (2562): 184-186.
- สมพร พวงประทุม. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สมุนไพรเพื่อความหลากหลายทางชีวภาพของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น
ภาคเหนือ. เชียงใหม่: การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, (2543): 9-14.
- สุวัตร สิทธิหล่อ. ท่องเที่ยวไทยก้าวไกลอาเซียน. *Journal of Business, Economics and Communications*, 10(2),
(เมษายน 2558 - กันยายน 2558): 1-4.
- แสงดาว น้ำฟ้า. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอ
ศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ขอนแก่น: รายงานการศึกษาอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (2551): 16-17.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) หรือที่เส็บ. โครงการศึกษาและจัดทำข้อมูลยุทธศาสตร์
ของโมซ์ซิตีและเมืองที่มีศักยภาพ (City Profile) จังหวัดขอนแก่น. รายงานฉบับสมบูรณ์, (2660): 89-90.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับราชกิจจานุเบกษา, (2561): 26-29.
- ICCA statistics report. Country & City Ranking, Public Abstract. International Congress and Convention
Association, (2018): 61-63.
- Thailand Convention & Exhibition Bureau (Public Organization). Introduction to MICE Industry. 2nd ed.
Bangkok: Thailand Convention & Exhibition Bureau, (2016): 25-26.